

Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teema: Erityisesti digitaalisten mielenterveyspalveluiden käyttö, toimivuus ja kehittämistarpeet.

Opiskeluterveydenhuollon palvelutuotannossa toimintaympäristöstä nouseva keskeinen mahdollisuus on digitalisaation hyödyntäminen. YTHS:n palvelumallin uudistuksessa ja pilotoinnissa valtakunnalliset digitaaliset palvelut nostettiin vastuutiimimallin ohella uuden palvelumallin kivijalaksi.

Mielenterveyden haitan vähentäminen on yksi YTHS:n strategisista tavoitteista. Tavoitteen saavuttamiseen liittyvät toimenpiteet kirjataan vuosittain säätiön toimintasuunnitelmaan ja niistä raportoidaan toimintakertomuksessa sekä vuosikatsauksessa.

Mielenterveyden häiriöiden aiheuttaman haitan vähentäminen ja mielenterveyden edistäminen vaativat YTHS:ltä monipuolista toimintaa sekä verkostoyhteistyötä terveydenhuollon muiden toimijoiden ja opiskelijayhteisöjen kanssa. Opiskelukyvyn tukemisessa tärkeää on opiskelijan, korkeakoulun ja YTHS:n yhteistoiminta. Nopea hoitoon pääsy ja riittävän tiivis alkuvaiheen hoito ovat tärkeitä tekijöitä mielenterveyden häiriöiden aiheuttamien haittojen vähentämisessä. Näiden palvelujen tuottamisessa digitaalisilla ratkaisuilla on merkittävä rooli sekä palvelujen saavutettavuuden että yhdenvertaisuuden varmistamisessa.

Toimintavuoden 2021 aikana mielenterveyden palveluja ja mielenterveyden edistämisen palveluja on edistetty toimintasuunnitelman mukaisesti monin erilaisin toimenpitein. Digitaalisia palveluja niistä ovat mm. seuraavat:

- Mielenterveystyössä otetaan tänä vuonna käyttöön palvelutuotannon ohjausjärjestelmä, joka nopeuttaa hoidon alkamista ja mahdollistaa palveluvalikoimaan kuuluvien hoitomuotojen vaikuttavuuden arvioinnin. Järjestelmä automatisoi ja nopeuttaa myös potilaan ohjaamista mielenterveystyön asiantuntijalle tarpeenmukaista hoitoa varten.
- Lyhytterapioiden, nettiterapioiden, myös verkossa toteutettavien ryhmämuotoisten hoitojen sekä konsultaatioiden käyttöä mielenterveys- ja päihdetyössä lisätään.
- Mielenterveyden edistämiseen panostetaan aikaisempaa enemmän. Mielenterveyden edistämistyö rakentuu opiskelijajärjestöjen ja korkeakoulujen aktiivisen osallisuuden varaan ja tähtää yhdessä sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Mielenterveyden edistämistä tehdään pitkällä aikajänteellä sekä käyttäen monipuolisia, myös digitaalisia, toimintatapoja.
- Opiskeluympäristöjen tarkastustoiminnassa eli OPY-työssä otetaan käyttöön digitaalinen alusta, jolle tarkastustiedot tallennetaan ja jonka avulla tarkastuksista raportoidaan. OPY-tarkastuksiin liitetään opiskelijoille suunnattu kysely opiskeluympäristöön ja opiskelijan omaan hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä. Kyselystä opiskelija saa myös lomakkeen vastauksista automatisoidusti muodostuvan palautteen. Tulevaisuudessa työn vaikuttavuutta voidaan arvioida

22.10.2021

opiskelijoille suunnatun hyvinvointikyselyn vastauksia arvioimalla niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin vastuutiimitasolla.

- Sähköinen terveystarkastus uudistetaan. Erityisesti kehitetään opiskelijan vastausten perusteella muodostuvaa, opiskelijalle välittömästi annettavaa palautetta.
- Kartoitetaan mahdollisuuksia toteuttaa opiskelijan terveyttä edistäviä digitaalisia, kaikille avoimia kursseja, esimerkiksi teemoista liikunta, uni ja stressin ennaltaehkäisy.

Lisäksi mielenterveyden digitaalisia palveluja edistetään osana palvelujen jatkuvaa kehittämistä. YTHS:n kaikki digitaaliset asiointi- ja etäpalvelut on keskitetty opiskelijan Self-verkkopalveluun. Ne muodostavat laajan palvelukokonaisuuden, jota kehitetään YTHS:llä nyt voimakkaasti. Tällä hetkellä palvelukokonaisuuteen kuuluvat mm. hoidontarpeen arvioinnin chat-palvelut, digilääkäripalvelut, reseptien uusinta, seksuaaliterveyden etäpalvelut, etäneuvontapalveluja eri kokonaisuuksiin ja etäryhmätoiminta.

Resurssit

Palveluiden kehittämiseen (ml. digitalisaatio) tulee varata tarpeeksi resursseja; sekä euroja että henkilökunnan työaika. Markkinakartoitukset, kilpailutukset, sopimukset, suunnittelu, kokeilut, arviointi ja rakentaminen ovat vasta alku. Varsinainen työ alkaa uusien prosessien ja työkalujen käyttöönotossa, jossa henkilökunnan koulutus ja sitouttaminen uusiin toimintatapoihin ovat ensiarvoisen tärkeitä onnistumisen kannalta. Tämä aika pitää tarkkaan mitoitaa suhteessa arjen potilastyöaikaan, jotta kaikki palvelut pystytään hoitamaan uusien toimintamallien koulutuksien ja jalkauttamisen aikanakin.

Linkkejä

YTHS:n toiminnasta ja sen kehittämisestä voi lukea lisää vuoden 2020 vuosikatsauksesta:
https://www.yths.fi/app/uploads/2021/05/YTHS_vuosikatsaus_2020.pdf

Lopuksi

Viime vuoden maaliskuussa pandemiaksi levinnyt Covid 19 -virus vaikutti sekä opiskelijoiden palvelujen käyttöön että YTHS:n palvelujen tarjontaan. Mielenterveyspalvelujen kysyntä kasvoi ja muiden palvelujen osalta kysynnässä oli normaalia suurempaa ennakoimattomuutta. YTHS:llä poikkeusolojen asettamissa haasteissa etäpalveluja otettiin käyttöön laajasti ja onnistuttiin löytämään uudenlaisia työskentelytapoja, joilla voitiin turvata opiskelijoiden palvelut valtakunnallisesti ja sopeuttaa oma toiminta palvelukysynnän muutoksiin. Ilman etäpalveluita ja palveluiden digitaalisia elementtejä emme olisi onnistuneet.

Ystävällisin terveisin

Katariina Poskiparta
Toimitusjohtaja